

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Analiza efikasnosti primjene Standarda (4.2), koji se odnosi na redovne godišnje izvještaje odabranih tužilaštava u Bosni i Hercegovini

MPBH
MREŽA PRAVDE U
BOSNI I HERCEGOVINI

Centar informativno-pravne pomoći Zvornik i Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj su članice Mreže pravde u Bosni i Hercegovini. Mreža pravde u Bosni i Hercegovini je mreža 64 organizacije civilnog društva koja kroz partnersko djelovanje, dijalog i saradnju radi na informisanju, obrazovanju i zastupanju interesa građanki i građana u sektoru pravde. Više informacija o Mreži pravde je dostupno na www.mrezaprade.ba.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Ova analiza je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Centar informativno-pravne pomoći Zvornik i Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj su odgovorni za njen sadržaj i stavovi koji su u njoj izneseni ne odražavaju stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Januar 2014. godine

Lista skraćenica:

HCRS – Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj

CIPP – Centar informativno-pravne pomoći

BiH – Bosna i Hercegovina

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

RS – Republika Srpska

VSTS BiH – Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine

EU – Evropska unija

SAD – Sjedinjene Američke Države

JSDP II –Projekat razvoja sektora pravosuđa II

USAID – Američka agencija za međunarodni razvoj

SADRŽAJ

Predgovor	4
1. Uvod	7
2. Metodologija	10
3. Primjena standarda 4.2	12
3.1. Pravni dokumenti za unapređenje standarda 4.2	15
3.2. Sistem za elektronsku razmjenu podataka.....	17
3.3. Sadržaj izvještaja, objavljivanje i prezentovanje	18
4. Realizacija fokus grupa sa predstavnicima opšte i stručne javnosti	21
5. Zaključak i preporuke	24

PREDGOVOR

Centar informativno-pravne pomoći (CIPP) Zvornik i Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj (HCRS), kao partnerske organizacije i članice Mreže pravde u BiH, realizuju projekat Unapređenje kvaliteta izvještavanja tužilaštava putem godišnjih izvještaja, s posebnim osvrtom na prilagođavanje izvještaja potrebama javnosti. Cilj projekta, koji tehnički podržava USAID JSDP II, je unapređenje kvaliteta i transparentnost rada tužilaštava kroz poboljšanje i standardizovanje procesa izvještavanja, sa posebnim osvrtom na prilagođavanje godišnjeg izvještaja potrebama opšte i stručne javnosti.

U fokusu projekta je uloga tužilaštava u pravnom sistemu BiH, njihova transparentnost kada su u pitanju godišnji izvještaji o radu kao i analiza postojećih kapaciteta uprave tužilaštava nakon provedbe matrice standarda¹.

Projektom je obuhvaćena saradnja sa devet model tužilaštava: Republičko tužilaštvo Republike Srpske, Federalno tužilaštvo Federacije Bosne i Hercegovine, Okružno tužilaštvo u Banja Luci, Okružno tužilaštvo u Doboju, Okružno tužilaštvo u Istočnom Sarajevu, Okružno tužilaštvo u Trebinju, Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo, Kantonalno tužilaštvo Zeničko-dobojskog kantona i Kantonalno tužilaštvo Hercegovачko-neretvanskog kantona. Među odabranim tužilaštvima u fokusu Analize je i Okružno tužilaštvo u Bijeljini iako nije model tužilaštvo, sa kojim je već uspostavljena saradnja u okviru implementacije projekta „Monitoring i procjena stanja postignutih standarda u Republičkom tužilaštvu Republike Srpske, Okružnim tužilaštvima u Banja Luci, Bijeljini

¹ VSTV BiH, *Standardi tužilačke uprave, doneseni 16.02.2012. godine, dostupno na www.hjpc.ba/pr/msword/IZVJESTAJ16022012. Program model tužilaštava je uspostavio dvadeset ključnih standarda, od kojih je sedamnaest označeno kao obavezni. Preostala tri ključna standarda, te bilo koji dodatni standardi koje tužilaštvo samo predloži i želi implementirati označeni su kao diskrecijski standardi. Kada tužilaštvo koje učestvuje u programu ostvari 75% implementacije standarda, dodjeljuje mu se status model tužilaštva. Kada tužilaštvo ostvari 100% implementacije standarda, dobija posebno priznanje kao model tužilaštvo, dostupno na <http://www.usaidjscp.ba/>.*

i Istočnom Sarajevu, uz analizu prakse za period januar 2010 april 2012.⁴² Potrebu za implementacijom ovog projekta vidimo u slabom povjerenju javnosti u sistem pravosuđa što pokazuju rezultati sprovedenih istraživanja, a između ostalih i ispitivanje javnog mnjenja koje je sproveo USAID JSDP-a II. Pri planiranju projekta imali smo u vidu da je iz nalaza ispitivanja javnog mnjenja vidljivo da 62 % ispitanika vijesti dobijaju preko televizije, putem radija 28,6%, dnevnom štampom 17,6% i internetom 14,4%³. U dijelu podataka u ovom nalazu koji se odnose na povjerenje u javne institucije, na ljestvici od 1-7, raspon odgovora pokazuje nisko opšte povjerenje u državne i javne institucije svih vrsta. Može se izvesti zaključak da je ednim dijelom nizak nivo povjerenja uzrokovan i veoma malim brojem javno dostupnih informacija o radu tužilaštava. Šira javnost (građani, organizacije civilnog društva, mediji, akademska zajednica), sve više traže i opravdano očekuju veću efikasnost, odgovornost i transparentnost u radu pravosudnih institucija.

Sama tužilaštva, te VSTV BiH su prepoznali potrebu za prilagođavanjem godišnjih izvještaja potrebama informisanja šire javnosti, te su ključni akteri u unapređenju godišnjih izvještaja. Takođe, potreba za implementacijom ovog projekta je postojeće stanje, kada je riječ o godišnjim izvještajima o radu tužilaštava, koji često nisu pisani široj javnosti razumljivim jezikom. Ovim projektom se želi unaprijediti koordinacija i saradnja između tužilaštava uključenih u implementaciju projekta, kao i njihovi kapaciteti za komunikaciju i saradnju sa medijima, nevladinim organizacijama i opštom javnošću. Funkciju sekretara tužilaštava vidimo kao osnovu koja može doprinijeti boljoj saradnji i koordinaciji između tužilaštava. Konačni plan jeste formiranje Udruženja sekretara tužilaštava u BiH, te izrada njihovih strateških dokumenata i učešće u procesu izrade godišnjih izvještaja tužilaštava. U fokusu projekta je Standard (4.2), koji se

² Udruženje građana Centar informativno-pravne pomoći Zvornik/CIPP-Zvornik i Udruženje građana Demokratska Organizacija-Napredak iz Prijedora/DON-Prijedor, kao partnerske organizacije, implementirale su projekat: Monitoring i procjena stanja postignutih standarda u Republičkom tužilaštvu Republike Srpske, Okružnim tužilaštvima u Banja Luci, Bijeljini i Istočnom Sarajevu, uz analizu prakse za period januar 2010 - april 2012. Projekat je podržan od USAID JSDP II.

³ Ispitivanje je obavljeno u septembru 2012. godine u okviru projekta USAID JSDP II na temu Percepcija javnosti o vladavini zakona u BiH: Povjerenje, transparentnost i korupcija, www.usaidjstdp.ba/files/project_doc/20121031/Sazetak%20nalaza%20ankete%202012.pdf

odnosi na godišnji izvještaj o radu tužilaštva i upravo potreba za poboljšanjem efikasnosti izvještavanja tužilaštava proistekla je kao jedan od rezultata praćenja efikasnosti primjene matrice standarda u model tužilaštva. Ključni standard (4.2) je usmjeren na dodatno jačanje kapaciteta tužilaštva kroz standardizaciju formata za izvještavanje u koje je uključen narativni i statistički dio, usaglašavanje evidencija, statistika, osiguranju pristupa od strane šire javnosti izvještajima tužilaštva i službenim evidencijama u skladu sa važećim zakonodavstvom, smjernicama i upustvima datim tužilaštvima u BiH od strane VSTS BiH.

Ovim putem se želimo zahvaliti Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, tužilaštvima obuhvaćenim projektom, koji su iskazali podršku u realizaciji pomenutog projekta, na korisnim stručnim mišljenjima, sugestijama i prijedlozima kao i na iskazanoj spremnosti za aktivnu saradnju kako bi postigli definisane ciljeve i rezultate.

1. UVOD

Proces evropskih integracija, u kom Bosna i Hercegovina (BiH) učestvuje u skladu sa potpisanim Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (2008), zahtijeva usklađivanje postojećeg zakonodavstva sa zakonodavstvom i pravnom tekovinom

Evropske unije (Acquis Communautaire)⁴, kao i njegovu efikasnu primjenu. **Jačanje efikasnosti pravosuđa** predstavlja jedan od prioriteta u procesu evropskih integracija BiH, što je potvrđeno i pokretanjem strukturalnog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH⁵. Promjene u materijalnom i procesnom zakonodavstvu, koje se odnose na krivično-pravnu oblast, nastoje približiti BiH ostvarenju evropskih standarda i najbolje prakse u ostvarivanju pravde. Posvećenost uspostavljanju efikasnog pravosuđa, kao važnog segmenta u provođenju pravosudne reforme, definirano je kao jedan od četiri osnovna principa rada Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine (VSTS BiH). Zanimarivanje ovog segmenta reforme ne samo da bi ugrozilo do sada postignuti napredak, već nosi i rizik da se razlozi neažurnosti pravosudnih institucija povezuju sa osnovnim principima reforme u negativnom smislu⁶. Reforma pravosudnog sistema u BiH započeta je 2001. godine, kada su Savjet za implementaciju mira i Visoki predstavnik podržali osnivanje Nezavisne pravosudne komisije sa ciljem da se izgradi demokratska i stabilna država, zasnovana na vladavini prava. Značajne promjene u pravosuđu pokrenute su restrukturiranjem sudova i tužilaštava, ponovnim imenovanjem sudija

⁴Acquis communautaire (pravna tečevina EU) jedan je od najznačajnijih pravnih i političkih principa evropskih integracija. Acquis je skup prava i obaveza koje sve države članice obavezuju i povezuju unutar Evropske unije. Pojam acquis odnosi se na ukupna prava, obaveze i predanost Zajednici, koji su kumulirani razvojem integracionog procesa, ili koje je EU ostvarila do danas, dosegla u pravnom i političkom smislu. Praksa Suda Evropskih zajednica stavila je acquis u rang ustavnog principa. U političkom smislu, ključno je pravilo da su pravna dostignuća Zajednice uslov o kojem se ne može pregovarati. Acquis, shvaćen kao ukupno dostignuće Zajednice, svakodnevno se širi, uvećava i reproducira, dostupno na <http://www.dei.gov.ba/dokumenti/>.

⁵Vidi: <http://www.delbih.ec.europa.eu/News.aspx?newsid=5805&lang=BS>

⁶Strateški plan VSTVBih 2010 – 2013, Strateški cilj 1, dostupno na <http://www.hjpc.ba/docs/vstvdocs/>.

i tužilaca, te osnivanjem institucija na državnom nivou kao što su Visoki sudski i tužilački savjet BiH i Ministarstvo pravde BiH. Usvajanje Krivičnog zakona BiH 2003. godine uslovalo je značajne promjene u strukturi, funkciji i nadležnostima uspostavljenih institucija, naročito Suda BiH i Tuzilaštva BiH. Reforma tužilačkog sistema u BiH započela je 2003. godine, kada se uloga tužilaštava i tužilaca u pravnom sistemu bitno promijenila, pa su tužiocima dobili novu ulogu vođenja istrage. Proces reformi uslovio je promjene u krivično-materijalnom i krivično-procesnom zakonodavstvu, uključujući i promjene propisa koji se odnose na organizaciju i nadležnost tužilaštava.

Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine, jedna od institucija koje imaju ključnu ulogu u ispunjavanju preuzetih reformi, usvojio je 2012. godine **Standarde tužilačke uprave za model tužilaštva**⁷. Uspostavljeni standardi predstavljaju najbolje prakse tužilaštava u BiH i usklađeni su sa standardima za pristup Evropskoj uniji, koji se primjenjuju za tužilaštva i sudove. Svrha uspostavljenih standarda je da pomognu tužilaštvima u BiH kako bi poboljšali rukovođenje i upravljanje u ovim institucijama, te poboljšali efikasnost i kvalitet rada tako što će izvršiti reformu svojih upravnih praksi i procedura. Upravo u ovom segmentu vidimo ulogu nevladinog sektora u pravcu poboljšanja dostupnosti informacija o radu tužilaštva javnosti. Prema izvještaju o efikasnosti primjene standarda tužilačke uprave u periodu 2010-2012. godine, koji su sačinile organizacije Centar informativno-pravne pomoći Zvornik (CIPP) i Demokratska Organizacija-Napredak Prijedor (DON), neophodno je uspostaviti partnerske odnose tužilaštava sa medijima, usvojiti zajedničke strategije tužilaštava za odnose sa javnošću, te izvršiti određene izmjene i dopune u postojećim obrascima za izvještavanje kako bi se poboljšao način predstavljanja rada tužilaštava opštoj i stručnoj javnosti. Uvidom u godišnje izvještaje stičemo jasniju sliku o radu tužilaštva, kao i probleme sa kojima se oni susreću u svom svakodnevnom radu. Međutim, uprkos izvršenim reformama, izvještaji relevantnih domaćih i međunarodnih organizacija i institucija ukazuju na to da pravosudni sistem u BiH još uvijek nije u potpunosti efikasan, a kao najčešći razlozi za to navode se ter-

⁷ *Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine, Standardi tužilačke uprave, usvojeni 16. februara 2012. godine, dostupno na www.hjpc.ba/pr/msword/IZVJESTAJ16022012.*

itorijalna podijeljenost države, složenost zakonskog okvira i nedostatak koordinacije između različitih nivoa vlasti. Nedostatak političke volje za adekvatno provođenje reformi, složenost i teritorijalna podijeljenost pravosudnog sistema, dodatno usporavaju napredak u provođenju potrebnih promjena kako bi se povećala efikasnost pravosuđa i ubrzao napredak BiH u procesu evropskih integracija.

2. METODOLOGIJA

Analiza efikasnosti primjene standarda, koji se odnosi na transparentnost rada model tužilaštava – godišnji izvještaj i način njegovog predstavljanja opštoj i stručnoj javnosti, zasnovana je na informacijama prikupljenim iz sljedećih izvora:

- ✓ Podaci iz **sekundarnih izvora** (relevantni dokumenti VSTS BiH, dokumenti odabranih tužilaštava, postojeća istraživanja i izvještaji domaćih i međunarodnih organizacija, domaći i međunarodni dokumenti u ovoj oblasti),
- ✓ Podaci prikupljeni tokom organizacije **fokus grupa**,
- ✓ Podaci prikupljeni sa **web stranica** odabranih tužilaštava,
- ✓ Podaci prikupljeni **tokom sastanaka** sa predstavnicima odabranih tužilaštava i predstavnicima VSTS-a BiH.

Podaci prikupljeni iz više različitih izvora obezbjedili su cjelokupno i objektivno sagladavanje ostvarenih rezultata u vezi sa godišnjim izvještavanjem odabranih tužilaštava, kao i načina predstavljanja njihovog dosadašnjeg rada opštoj i stručnoj javnosti. Analiza sadržaja **sekundarnih izvora** podataka obezbjedila je neophodne informacije o metodologiji, koja se trenutno koristi za izradu godišnjih izvještaja, osnovnim problemima koji prate ovaj proces, poštovanju utvrđenih procedura, mjernica ili upustava za njihovu izradu, poštovanje rokova za izradu, kao i način objavljivanja izvještaja i njihove dostupnosti opštoj i stručnoj javnosti. Podaci prikupljeni putem četiri **fokus grupe** u Bijeljini, Mostaru, Sarajevu i Banja Luci omogućili su da se definišu potrebe opšte i stručne javnosti kada je riječ o redovnim godišnjim izvještajima odabranih tužilaštava u BiH, te da se utvrdi prilagođenost postojećih izvještaja potrebama javnosti. Putem fokus grupa, na kojima su učestvovali predstavnici medija, nevladinih organizacija, profesionalnih udruženja, akademske zajednice, advokati, građani, prikupljene su informacije o poteškoćama u komunikaciji odabranih tužilaštava sa javnosti, te utvrđene smjernice za unapređenje kvaliteta godišnjeg izvještaja i načina njegovog predstavljanja javnosti. Kako bi se osigurao kvalitet dobijenih podataka putem fokus grupa,

cjelokupan proces grupne diskusije usmjeravan je od strane stručne osobe, koja dobro poznaje tehnike moderiranja, kao i oblasti o kojima su učesnici fokus grupa razgovarali. Učesnici fokus grupa su predstavnici: 17 nevladinih organizacija, 6 fakulteta, 5 medijskih kuća, iz 3 pravosudne institucije uključujući VSTS BiH, 7 advokatskih kancelarija.

Analiza podataka prikupljenih sa **internet stranica** odabranih tužilaštava, te podataka prikupljenih tokom održanih jedanaest **sastanaka** sa predstavnicima VSTS-a BiH i predstavnicima odabranih tužilaštava poslužili su kao dopuna podacima prikupljenim putem sekundarnih izvora podataka i fokus grupa. Na ovaj način su utvrđene poteškoće u dosadašnjem načinu komunikacije, koje su značajno uticale na efikasnost predavljanja rezultata rada opštoj i stručnoj javnosti. Tokom realizacije istraživanja korišten je metod analize sadržaja dokumenata, dok je kao istraživačka tehnika za prikupljanje relevantnih podataka korištena fokus grupa.

3. PRIMJENA STANDARDA 4.2

Programom za jačanje kapaciteta tužilačke uprave uspostavljena je matrica dvadeset standarda za unapređenje efikasnosti rada tužilaštava u BiH. Tužilaštvo, koje učestvuje u programu, obavezno je primjeniti sedamnaest definisanih standarda⁸, dok su preostala tri standarda ili bilo koji drugi dodatni standard koji tužilaštvo predloži, naznačeni kao diskrecijski. Status „**model tužilaštva**“ dodjeljuje se u slučaju kada se primjeni najmanje 75% definisanih standarda. U slučaju kada se primjeni 100% standarda, dobija se posebno priznanje kao model tužilaštvo. Mjerenje efikasnosti primjene svakog standarda je kontinuiran proces, koji se vrši u vremenskom periodu paniranom za punu implementaciju standarda.

U okviru uspostavljene matrice standarda značajan segment predstavlja transparentnost i odgovornost rada tužilaštava, koje prije svega podrazumijeva informisanje javnosti i objavljivanje redovnih izvještaja o ostvarenim rezultatima kako bi široj javnosti omogućio pristup informacijama o organizaciji, strukturi i efikasnosti rada tužilaštava. Tužilaštva u BiH obavezna su dostaviti izvještaj o radu Visokom sudskom i tužilačkom savjetu BiH, koji potom objavljuje godišnji izvještaj u koji su uključeni podaci o ostvarenim rezultatima za svako tužilaštvo posebno. **Standard 4.2 – Godišnji izvještaj**, predviđa da tužilaštvo objavljuje godišnji narativni i statistički izvještaj u definisanom vremenskom periodu u formatu standardizovanom u skladu sa smjernicama Visokog sudskog i tužilačkog savjeta BiH, kako bi se povećala transparentnost rada i ojačali kapaciteti tužilaštava za bolju komunikaciju i kvalitetno informisanje javnosti o postignutim rezultatima. Kako bi se definisale potrebe opšte i stručne javnosti, u smislu sadržaja izvještaja i načina njegovog predstavljanja javnosti, te stvorili preduslovi za unapređenje kvaliteta izvještavanja tužilaštava

⁸ Obavezni: Pristup informacijama tužilaštva, postupanje u Odnosima sa građanima i drugim strankama; Postupanje u odnosima sa građanima i strankama, kao i drugim institucijama i organizacijama; Obavještenje o odlukama, Upravljanje promjenama; Interna komunikacija: Strateški plan; Programski budžeti; Plan smanjenja zaostatka u predmetima; Upravljanje rezultatima rada; Radno okruženje; Manualno upravljanje predmetima; Automatizovano upravljanje predmetima; Tonsko snimanje saslušanja; Upravljanje arhivom; Informisanje javnosti; Godišnji izvještaj.

va partnerske organizacije Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj i Centar informativno-pravne pomoći Zvornik sprovele su istraživanje i uradile analizu efikasnosti dosadašnje primjene Standarda 4.2 u odabranim tužilaštvima⁹. Istraživanje je realizovano u periodu oktobar – decembar 2013. godine, kada je urađena i ova analiza kao jedan od rezultata projekta „Unapređenje kvaliteta izvještavanja tužilaštava putem godišnjih izvještaja, s posebnim osvrtom na prilagođavanje izvještaja potrebama javnosti“.

Potreba za izradom ove analize proistekla je iz brojnih izvještaja domaćih i međunarodnih organizacija, koji ukazuju na neophodnost unapređenja transparentnosti rada pravosuđa u BiH, povećanja dostupnosti podataka o svom radu, kao i poboljšanje načina komunikacije sa javnošću. Analiza o procjeni efikasnosti primjene standarda tužilačke uprave u odabranim tužilaštvima ukazala je na potrebu unapređenja kvaliteta i redovnosti izvještavanja tužilaštava u BiH. Jedna od preporuka izvještaja odnosi se na primjenu Standarda 4.2., odnosno potrebu da se usvoji „Pravilnik za odnose sa javnošću i informisanje u model tužilaštvima, te da se u obrascima za izvještavanje izvrši promjena u smislu dostupnosti i prezentovanja podataka opštoj i stručnoj javnosti, uključujući informacije o trendovima i stanju kriminaliteta u okvirima svoje nadležnosti.¹⁰Javnost sve više traži i očekuju veću efikasnost, odgovornost i transparentnost u radu pravosudnih institucija. Ispitivanje javnog mnjenja potvrdilo je da građani pokazuju nisko opšte povjerenje u rad državnih institucija, što je djelimično posljedica veoma malog broja javno dostupnih podataka

⁹Republičko tužilaštvo Republike Srpske, Okružno tužilaštvo u Banja Luci, Okružno tužilaštvo u Istočnom Sarajevu, Okružno tužilaštvo u Doboju, Okružno tužilaštvo u Bijeljini, Okružno tužilaštvo u Trebinju, Federalno tužilaštvo FBiH, Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo, Kantonalno tužilaštvo Zeničko-dobojskog kantona i Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona.

¹⁰ Procjena trenutnog stanja je izvršena u okviru projekta „Monitoring i procjena stanja postignutih standarda tužilačke uprave u Republičkom tužilaštvu Republike Srpske, Okružnim tužilaštvima u Banja Luci, Bijeljini i Istočnom Sarajevu, uz analizu prakse za period januar 2010-april 2012“^c. Projekat su realizovale partnerske organizacije Centar informativno-pravne pomoći (CIPP) Zvornik i Demokratska Organizovanje-Napredak iz Prijedora (DON Prijedor) uz tehničku podršku USAID JSDP II.

o njihovom radu.¹¹ Sprovedena analiza obuhvatila je praćenje osnovnih parametara godišnjeg izvještaja kao što su: struktura izvještaja, metodologija izvještavanja, redovnosti izvještaja, prilagođenost izvještaja potrebama opšte i stručne javnosti. Rezultati ove analize predstavljaju polaznu osnovu za izradu odgovarajuće metodologije, forme i strukture izvještaja tužilaštava u skladu sa preporukama Visokog sudskog i tužilačkog savjeta BiH. Standardizovanje načina izvještavanja će uticati na transparentnost rada pravosudnih institucija, bolju komunikaciju sa opštom i stručnom javnošću, te doprinjeti postepenom vraćanju povjerenja građana u rad pravosuđa u BiH.

¹¹ Ispitivanje je obavljeno u septembru 2012. godine u okviru projekta USAID JSDP II na temu *Percepcija javnosti o vladavini zakona u BiH: Povjerenje, transparentnost i korupcija*, www.usaidjscp.ba/files/project_doc/20121031/Sazetak%20nalaza%20ankete%202012.pdf.

3.1. PRAVNI DOKUMENAT ZA UNAPREĐENJE STANDARDA 4.2

Analizom su obuhvaćeni **relevantni dokumenti** domaćih i međunarodnih organizacija i institucija kako bi se sagledala cjelokupna situacija kada je riječ o kvalitetu, redovnosti i prilagođenosti postojećih izvještaja odabranih tužilaštava u BiH potrebama opšte i stručne javnosti. Kako bi se procijenila efikasnost dosadašnje primjene Standarda 4.2, te sagledale mogućnosti za poboljšanje procesa izvještavanja za potrebe ove analize, osim ostalog, u obzir su uzeti izvještaji sa sastanaka sa predstavnicima Visokog sudskog i tužilačkog savjeta BiH i predstavnicima odabranih tužilaštava, kao i praksu iz SAD i zemalja regiona kada je riječ o godišnjim izvještajima o radu tužilaštava.

Iako se pretpostavljalo da će ostvareni konsenzus prilikom izrade i usvajanja **Strategije za reformu sektora pravde u BiH** predstavljati podsticaj nosiocima izvršne, zakonodavne i sudske vlasti u BiH da koordiniranim i inteziviranim naporima pristupe provođenju neophodnih reformi, to se na žalost nije desilo. Kao jedan od osnovnih problema, koji utiču na provođenje Akcionog plana Strategije, najčešće se navodi činjenica da ne postoji ujednačena primjena Akcionog plana na nivou BiH, entiteta, kantona i Brčko Distrikta. Prema Izvještaju o napretku BiH u procesu evropskih integracija „provođenje Strategije za reformu sektora pravde 2009 - 2013. godine i dalje je ograničeno iako je došlo do porasta političke podrške nastavku Strategije za period 2014 – 2018.godine i pratećem akcionom planu.¹²

Uloga Visokog i tužilačkog savjeta BiH je ključna u ispunjavanju preuzetih reformskih obaveza iz Akcionog plana Strategije reforme za sektor pravosuđa. U skladu sa tim, VSTS BiH je 2012. godine usvojio standarde tužilačke uprave, čija je svrha da pomognu tužilaštvima rukovođenje i upravljanje ovih institucija, kako bi poboljšali kvalitet i efikasnosti svojih upravnih procedura. Standardi su, osim toga, usaglašeni sa zahtijevima

¹² Evropska komisija, *Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine u 2013. godini*, Brisel 16. oktobar 2013. godine, SWD(2013)415 Final, http://komorabih.ba/wp-content/uploads/2013/11/izvjestaj_napredak.pdf, (25. decembar 2013).

Evropske Unije, koji se odnose na reforme u tužilaštvima i sudovima. Efikasna primjena ovih standarda obezbjeđiće provođenje započetih reformi u sektoru pravosuđa i ubrzati napredak Bosne i Hercegovine u procesu evropskih integracija. Kada je riječ o primjeni obaveznog Standarda 4.2 – Godišnji izvještaj, VSTS BiH je, na sjednici održanoj u periodu 19 - 20. julu 2013. godine, izmijenio svoje preporuke, koje se odnose na obradu i objavljivanje informacija o tužilačkim aktima, a naročito kada je riječ o strukturi narativnog dijela izvještaja tužilaštava. Ova inicijativa VSTS-a BiH ukazuje na potrebu promjene dosadašnjeg pristupa u pisanju godišnjeg izvještaja, kao i potrebu za narativnim dijelom izvještaja kao dopunu statističkom dijelu, kako bi izvještaj bio što pristupačniji, razumljiviji i korisniji opštoj i stručnoj javnosti.

Analiza praksi država u regionu, kada je riječ o godišnjim izvještajima, njihova kvaliteta i prilagođenost potrebama javnosti ukazuje na različitu praksu. Državno tužilaštvo Republike Hrvatske redovno objavljuju svoje izvještaje o radu na mjesečnom i godišnjem nivou u skladu sa Zakonom o državnom tužilaštvu. Državno tužilaštvo Republike Hrvatske je dužno objaviti izvještaj o stanju i kretanju kriminaliteta u prethodnoj godini, o predmetima u vezi sa zaštitom imovinskih interesa Republike Hrvatske, pravnoj problematici u pojedinim područjima. U godišnjem izvještaju može se upozoriti na stanje i djelovanje pravnog sistema, nedostatke u zakonodavstvu i unutrašnjem poslovanju državnog tužilaštva i dati prijedloge za unapređenje rada. Kada je riječ o mjesečnim izvještajima oni sadrže podatke o završenim postupcima, a ukoliko postoji potreba, može sadržati podatke posebno po vrstama predmeta. U odnosu na praksu koja postoji u Hrvatskoj, ostale države u regionu (Srbija, Crna Gora i Makedonija) drugačije uređuju politiku godišnjeg izvještavanja, koja je slična trenutnoj praksi koja postoji u BiH.

3.2. SISTEM ZA ELEKTRONSKU, RAZMJENU PODATAKA

Sistem elektronske razmjene podataka iz evidencija policije i tužilaštava u BiH uspostavljen je u punom kapacitetu i stavljen u funkciju efikasnije borbe protiv svih oblika kriminala i sigurnosnih izazova i prijatnji na unutarašnjem, regionalnom i globalnom planu. VSTV BiH koristi se sistemom za upravljanje predmetima u tužilaštvu (u daljem tekstu TCMS), na osnovu Pravilnika o sistemu za automatsko upravljanje predmetima u tužilaštvima, koji je donesen od strane Predsjedništva VSTS BiH 2011. godine. Ovim pravilnikom uređuje se način i pravila u postupanju korisnika sistema za automatsko upravljanje tužilačkim predmetima. Svrha je da se osigura jednoobrazan i pravilan način postupanja u TCMS-u od strane svih korisnika, u skladu sa odgovarajućim ulogama. Statistički podaci TCMS-a smatraju se zvaničnim i prikazuju se u svim izvještajima o radu tužilaštava. Svi podaci o radu tužilaštava kojima raspolaže VSTS BiH objavljuju se u godišnjim izvještajima, koji su javnosti dostupni na internet stranici ove pravosudne institucije. Tokom razgovora sa predstavnicima model tužilaštava, istaknuto je da su pojedina tužilaštva u saradnji sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova donijeli smjernice o postupanju i saradnji tužilaštva i policije o informisanju javnosti.¹³

¹³Kantonarno tužilaštvo i Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, 4. aprila 2013. godine potpisali Protokol o saradnju u cilju unapređenja međusobne saradnje, radi efikasnijeg otkrivanja i gonjenja počinitelja krivičnih djela.

3.3. SADRŽAJ IZVJEŠTAJA, OBJAVLJIVANJE I PREZENTOVANJE

Objavljivanje informacija na službenim internet stranicama tužilaštava u skladu je sa Pravilnikom o održavanju web stranica pravosudnih institucija, koji je usvojio VSTV BiH. Objavljivanje informacija koje bi sadržavale ne samo podatke o predmetu nego i lične podatke optuženih-osuđenih lica i drugih učesnika, ograničena su zahtjevom Agencije za zaštitu ličnih podataka BiH, a u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti ličnih podataka.¹⁴

VSTS BiH je na sjednici održanoj 17-19. jula 2013. godine, izmijenio svoju raniju preporuku koja se odnosi na obradu i objavljivanje informacija o tužilačkim aktima prema zahtjevima Agencije za zaštitu ličnih podataka, a u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka. Prema ovoj preporuci predviđena je anonimizacija tužilačkih akata, uz diskreciono pravo tužilaštva da u određenim situacijama objave i lične podatke. Prilikom objave informacija na službenim stranicama tužilaštava, potrebno je uspostaviti balans između prava javnosti na informisanje i zaštite prava na privatnost lica koja učestvuju u postupcima pred tužilaštvima i sudovima¹⁵.

VSTS BiH je donio odluku i o uspostavljanju Radne grupe za izradu okvirnih smjernica za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka na web stranicama sudova i tužilaštava u BiH¹⁶. Radna grupa ima zadatak da pripremi i dostavi VSTS BiH na razmatranje prijedlog okvirnih smjernica za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka na web stranicama sudova i tužilaštava u BiH.

¹⁴ Zakona o zaštiti ličnih podataka, Službeni glasnik BiH, broj: 49/06.

¹⁵ VSTS BiH, Izmjena stava Politike o objavljivanju sudskih odluka VSTS BiH, broj: 07-50-1414-4/2013 od 23.07.2013. godine.

¹⁶ VSTS BiH, odluka broj: 07-50-1414-20/2013 od 02.10.2013. godine. Prema izjavama od 19.02.2014. godine, predstavnika Analitike i Udruženja tužilaca F BiH koji učestvuju u radu ove Radne grupe, rad na smjernicama je u toku i očekuje se njihovo dostavljanje u formi prijedloga VSTS BiH do sredine 2014.

Informacije o rezultatima rada odabranih tužilaštva objavljuju se na portalu **pravosudje.ba**, koji ima jedinstvenu strukturu za sva tužilaštva u BiH. U okviru ovog portala postoji poseban odjeljak, gdje se objavljuju informacije o ostvarenim rezultatima rada tužilaštava. Objavljivanje godišnjih izvještaja o ostvarenim rezultatima rada predstavlja samo jedan segment komunikacije ovih pravosudnih institucija sa javnošću kako bi ostvareni rezultati bili što pristupačniji građanima. Iako su tužilaštva obavezna da objavljuju izvještaje o svom radu na zvaničnom portalu, rezultati analize ukazuju na to da se izvještaji ne objavljuju redovno i u zakonski predviđenom roku, da u tom pogledu postoji određen stepen neažurnosti. *Može se konstatovati da je svega 30% tužilaštava na portalu objavilo izvještaje o radu za 2013. godinu i to za period januar – jun 2013.*

Takođe, vidljivo je da pojedina tužilaštva nisu objavila na portalu nijedan izvještaj o ostvarenim rezultatima rada od 2009. godine. Kada je riječ o ostalim podacima, koje se odnose na rad tužilaštava (npr. potvrđene optužnice, saopštenja za javnost) informacije se uglavnom blagovremeno ažuriraju.

Uvidom u godišnje izvještaje opšta i stručna javnost stiče jasniju sliku o radu tužilaštava, kao i problemima sa kojima se tužilaštva svakodnevno susreću u svom radu. Tokom razgovora sa predstavnicima VSTS-a BiH i predstavnicima odabranih tužilaštava istaknuto je da većina problema i nedostataka sa kojima se susreću jesu problemi administrativne prirode, odnosno nedostatak odgovarajućih ljudskih resursa i kapaciteta za izvještavanje o postignutim rezultatima, kao i načinu prezentovanja odgovarajućih podataka opštoj i stručnoj javnosti. Uslijed toga, istaknuto je da postoji potreba da se izradi jedinstvena strategija za komunikaciju sa javnošću, te da bi podatke trebalo da prezentuje stručna osoba, koja posjeduje znanje i vještine u ovoj oblasti kako bi se poboljšao kvalitet izvještavanja i bolje razumjele potrebe opšte i stručne javnosti.

Struktura i sadržaj godišnjih izvještaja se razlikuje od tužilaštva od tužilaštva. Dakle, ne postoji jedinstvena struktura, rok i način izvještavanja o ostvarenim rezultatima rada. Izvještaji koji su dostupni na stranicama odabranih tužilaštava uglavnom sadrže statističke podatke bez detaljni-

jeg narativnog dijela, koji bi objasnio sadržaj statističkih podataka, te dao podatke o efikasnosti i ažurnosti rada i na taj način upotpunio godišnje izvještaje tužilaštava. Kada se uporede izvještaji analizom obuhvaćenih tužilaštava, može se konstatovati da standardizovani elementi statističkog dijela, podrazumjevaju slejedeće segmente:

- ✓ **Predmete u postupku** (ukupan broj predmeta u radu) za proteklu godinu,
- ✓ **Broj ukupno primljenih novih prijava**,
- ✓ **Riješene predmete** (ukupan broj riješenih predmeta) za proteklu godinu,
- ✓ **Neriješeni predmeti** (ukupan broj neriješenih predmeta) za proteklu godinu,
- ✓ **Istrage** (ukupan broj pokrenutih i riješenih istraga) za proteklu godinu,
- ✓ **Optužnice** (ukupan broj podignutih i potvrđenih optužnica) za proteklu godinu.

Osim toga, mogu se pronaći i podaci koji nisu standardizovani, ali se navode u godišnjim izvještajima pojedinih odabranih tužilaštava, kao što su: **sporazumi o priznanju krivice**, **procesuiranje maloljetnika**, ostvareni **rezultati rada u izvještajnom periodu** (Kt/Kta/Ktn predmeti) i predmetima tužilaštava u kojima je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja do podizanja optužnice, te podaci o **procesuiranju svih vrsta kriminala** kroz sve faze krivičnog postupka i strukturi kriminaliteta.

U septembru 2013. godine, VSTS BiH je usvojilo strukturu narativnog dijela godišnjeg izvještaja sudova i tužilaštava, koji će svaki sud, odnosno tužilaštvo dostaviti VSTS BiH i koji uz statističke podatke treba da se sastoji od obrazloženja rezultata rada po navedenim elementima u usvojenom dokumentu¹⁷.

¹⁷VSTS BiH, Odjel za pravosudnu upravu, *Narativni godišnji izvještaji radu sudova i tužilaštava za VSTS BiH, 18.09.2013.*

4. REALIZACIJA FOKUS GRUPA SA PREDSTAVNICIMA OPŠTE I STRUČNE JAVNOSTI

Kako bi se utvrdile potrebe opšte i stručne javnosti kada je riječ o redovnim godišnjim izvještajima model tužilaštava organizovane su **četiri fokus grupe** u Bijeljini, Mostaru, Sarajevu i Banja Luci. Fokus grupe, na kojima su učestvovali predstavnici opšte i stručne javnosti, obezbijedile su neophodne podatke o trenutnim poteškoćama u komunikaciji model tužilaštava sa javnošću, te omogućile da se prikupe mišljenja javnosti o segmentima koje je potrebno uvrstiti u godišnje izvještaje tužilaštava u svrhu poboljšanja njihovog kvaliteta.

U cilju prikupljanja neophodnih podataka, moderatori fokus grupa su dobijali smjernice koje su dopunjavane i nadograđivane nakon svake fokus grupe. Međutim, od moderatora se nije očekivalo da u potpunosti slijedi predviđeni scenario diskusije nego da ga prilagodi dinamici razgovora. Realizacija fokus grupa se najvećim dijelom vodila kao ciljano vođen razgovor o prilagođenosti postojećih izvještaja tužilaštava potrebama opšte i stručne javnosti, poteškoćama prilikom komunikacije tužilaštava sa javnošću, kao i definisanju potreba javnosti kada je riječ o izvještajima tužilaštava. Od učesnika fokus grupa je traženo da iskažu svoja mišljenja i stavove, da opišu svoje iskustvo ili da svjedoče o iskustvu drugih u vezi sa konkretnom temom. Smjernice za željeni tok diskusije su pripremili projektni partneri (Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj i Centar informativno-pravne pomoći Zvornik u saradnji sa moderatorom).

Struktura učesnika – Na fokus grupama su učestvovali predstavnici medija, nevladinih organizacija, profesionalnih udruženja, akademske zajednice, advokati, građani. Prilikom odabira učesnika vodilo se računa o principu homogenosti grupe, odnosno da učesnici budu predstavnici slične društvene skupine. Homogenost grupe je omogućilo da učesnici otvorenije i slobodnije izražavaju svoje stavove, kao i da se lakše definišu stavovi grupe o određenim pitanjima. Ravnomjernost interakcije među učesnicima fokus grupe, kako bi se izbjeglo nametanje mišljenja učesnicima

ma fokus grupe, kako bi se izbjeglo nametanje mišljenja od strane pojedinaca osigurano je kvalitetnim moderiranjem.

Materijali koji su korišćeni na fokus grupama su: komparativni primjeri iskustava u izvještavanju tužilaštava o svome radu i približavanje rada opštoj javnosti iz Sjedinjenih Američkih Država i rezultati istraživanja javnog mnjenja o percepciji javnosti o vladavini zakona u BiH, koje je sproveo USAID JSDP II 2012. godine. **Diskusije** tokom fokus grupa obuhvatile su trenutno stanje i nedostatke u pogledu forme i sadržaja, kao i dostupnosti godišnjih izvještaja tužilaštava. Većina učesnika fokus grupa istakla je da su postojeći izvještaji tužilaštava nerazumljivi za opštu javnost, da sadrže statističke podatke, koji su uglavnom razumljivi profesionalnoj pravosudnoj zajednici, VSTS -u BiH, te stručnoj i naučnoj javnosti.

„Postojeći godišnji izvještaji, meni su nerazumljivi. Statistički podaci i brojevi meni ne znače ništa. Potrebno je objašnjenje tih statističkih podataka u vidu narativnog dijela godišnjeg izvještaja“ – učesnik fokus grupe u Sarajevu.

Učesnici fokus grupa istakli su da bi narativni dio trebalo da sadrži objašnjenje statističkih podataka, stepen i trendove opšteg kriminaliteta, pregled onih krivičnih djela koji su u većoj mjeri zastupljeni u određenom području, koje je u nadležnosti odgovarajućeg model tužilaštva. Predstavnici medija, koji su učestvovali na fokus grupama istakli su potrebu za boljom komunikacijom tužilaštava sa javnošću, a naročito medijima, te su predložili održavanje redovnih godišnjih konferencija, kao ustaljene prakse svakog tužilaštva. Konferenciju bi trebalo da pripreme i realizuju stručna lica, koja posjeduju potrebna znanja i vještine za pisanje i prezentovanje godišnjih izvještaja jezikom razumljivim svakom građanu. Takođe, učesnici fokus grupa su naglasili da je potrebno preduzeti inicijativu za poboljšanje saradnje tužilaštava sa predstavnicima građanskog društva i lokalnom samoupravom putem organizovanja javnih tribina za građane i lokalne medije.

„Bilo bi korisno da nevladine organizacije izdvoje one dijelove godišnjeg izvještaja tužilaštava koji se odnose na polje njihovog djelovanja i postavе ih na svoje web stranice“ – učesnik fokus grupe u Bijeljini.

Predstavnici akademske zajednice, koji su učestvovali na fokus grupama, isticali su potrebu za analitičkim narativnim godišnjim izvještajem koji bi pratio odredbe krivičnog zakona, prvenstveno kada je riječ o predmetima ratnih zločina, predmetima organizovanog kriminala, maloljetničke delikvencije. Učesnici su, takođe, naglasili da je potrebno ojačati saradnju tužilaštava sa akademskom zajednicom, prije svega sa pravnim fakultetima i drugim obrazovnim institucijama.

„Ukoliko studenti prava se opredijele za pisanje seminarskih radova ili master teza iz krivične oblasti, jedan od izvora bi trebao biti i godišnji izvještaj o radu tužilaštva sa narativnim dijelom koji bi pružio adekvatne podatke“ – učesnik fokus grupe u Mostaru.

5. ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Analiza ukazuje na neophodnost i značaj da se sagleda cjelokupna situacija i procijeni efikasnost dosadašnje primjene Standarda 4.2. kada je riječ o kvalitetu, redovnosti i prilagođenosti postojećih izvještaja odabranih tužilaštava u BiH prema potrebama opšte i stručne javnosti.

Organizacije civilnog društva, akademska i stručna javnost, pravosudna zajednica, profesionalna udruženja i mediji, su posvećeni ostvarivanju ideje uspostavljanja efikasnog, transparentnog i odgovornog pravosuđa, kao važnog segmenta u provođenju pravosudne reforme u BiH.

Standard (4.2) nalaže da tužilaštvo objavi, na godišnjoj osnovi, narativni i statistički izvještaj o radu tokom godine. Prateći ovaj Standard, izvještaj treba da bude objavljen na način da bude dostupan široj javnosti.

Na osnovu provedene analize o efikasnosti primjene Standarda 4.2 – Godišnji izvještaj mogu se ponuditi određene preporuke, koja će pomoći da se unaprijedi kvalitet izvještavanja tužilaštava, uzimajući u obzir potrebe opšte i stručne javnosti.

Preporuke koje se odnose na poboljšanje sadržaja izvještaja:

- ✓ Ukoliko je to moguće, bilo bi poželjno sačiniti dvije vrste izvještaja tužilaštava:
 - Jedna vrsta izvještaja (statistički dio) koji bi bio namijenjen tužilaštvima, VSTS BiH i stručnoj javnosti, po strogo utvrđenoj metodologiji i kriterijumima određenim od strane VSTS-a, koristeći sistem TCMS-a.
 - Druga vrsta izvještaja (narativni dio) bi sadržavao podatke o radu tužilaštva pisanim razumljivim i jednostavnim jezikom za opštu javnost. Narativni dio bi trebao da sadrži podatke o stepenu i tendenciji kriminaliteta, te učestalost kriminaliteta na lokalnom i državnom nivou.

- ✓ Uvodni dio izvještaja trebalo bi da sadrži informacije o tome da li su i u kojoj mjeri ostvareni planirani rezultati tužilaštava, te da se izvrši poređenje podataka o postignutim rezultatima na duži vremenski period. Izvještaj bi trebao da sadrže i osvrt na organizaciju i kadrovsku osposobljenost tužilaštva (kapacit tužilaštva, trenutni broj tužilaca), te ostvarenu normu u njihovom radu, osvrt na domaće krivično-pravno zakonodavstvo (materijalno i procesno), kao i međunarodne pravne akte koji su ratificirani i u primjeni u BiH. Uvodni dio izvještaja tužilaštva, takođe, bi trebalo da sadrži segment riječ tužioca, koji bi obuhvatio biografiju glavnog tužioca, informacije o stručnim kvalifikacijama, iskustvu i napredovanju u službi.
- ✓ U cilju boljeg razumijevanja informacija navedenih u godišnjem izvještaju tužilaštava potrebno je na početku ili na kraju izvještaja, navesti pojašnjenja najvažnijih pravnih termina koje se koriste u izvještaju.
- ✓ Izvještaj bi trebao da sadrži spisak krivičnih djela, koja su značajna za javnost i njihovu zastupljenost na lokalnom nivou, npr. ostvareni rezultati na predmetima ratnih zločina, rezultati na predmetima prema maloljetnicima itd. Kada govorimo o maloljetnicima, potrebno je naglasiti stepen kriminaliteta kod maloljetnika, razlozi koji su doveli do povećanja/smanjenja pojave maloljetničke delikvencije, posebno kada su u pitanju krivična djela u vezi sa problemom narkomanije.
- ✓ Pri izvještavanju o ostvarenim rezultatima na predmetima prema maloljetnicima, naglasiti stepen kriminaliteta, ulogu organa starateljstva, razloge koji su doveli do povećanja/smanjenja pojave kriminaliteta kod maloljetnika, kao i navođenje izrečenih sankcija. Pri tome treba da se javnost informiše o trendovima i kretanju kriminaliteta u oblasti maloljetničke delikvencije, posebno kada su u pitanju krivična djela u vezi sa problemom narkomanije.
- ✓ Prikaz izvršenja krivičnih djela u izvještaju tužilaštava treba pratiti odjeljke Krivičnog zakona, pri čemu bi podaci trebalo da budu sadržajni i izdvojeni po predmetima za krivična djela ratnog zločina,

krivična djela u vezi korupcije, protiv imovine, zloupotrebe položaja, nasilje u porodici, seksualni delikti, zloupotrebe droga.

- ✓ U izvještaju je potrebno prikazati podatke o sudskim odlukama, iz kojih se vidi koliko je vremena proteklo od podnošenja prijave o krivičnom djelu, do prvostepene presude, vrste presuda kao i podaci o izvršenim sankcijama, visini kazne i vrste izrečenih mjera bezbjednosti. Potrebno je da izvještaj sadrži podatke o izjavljenim pravnim lijekovima, kako onim uspješnim tako i neuspješnim, gdje je potrebno se fokusirati na redovne pravne lijekove.
- ✓ Izvještaj treba da sadrži podatke o krivičnim djelima prema geografskim područjima u BiH, kako bi se u cjelini sagledalo koja su krivična djela specifično zastupljena u određenom geografskom području, a koja su to identična krivična djela koja se pojavljuju na širem geografskom području.
- ✓ U izvještaju je potrebno prezentovati podatke o sudskim odlukama, iz kojih se vidi koliko je vremena proteklo od podnošenja prijave o krivičnom djelu (krivično djelo u fokusu) do prvostepene presude, kao i podaci o izrečenim krivičnim sankcijama, visini kazni, vrste izrečenih mjera bezbjednosti (po krivičnim djelima u fokusu).
- ✓ Uvrštavanje „kapitalnih“ krivičnih djela u izvještaje, pri čemu će tužilaštva odrediti modalitet na koji će se „kapitalni“ slučajevi predstavljati javnosti. Finansijski podaci su bitan aspekt svakog izvještaja i zato je potrebno navesti: utroške i uštede budžetskih sredstava sve sa aspekta interesa tužilaštva i opšte javnosti.
- ✓ Izvještaji bi trebalo da sadrže podatke o rasponima izrečenih kazni po vrstama krivičnih djela. Na ovaj način izvještaj će dobiti dodatnu sociološku vrijednost, pored pravne analize i pokazatelja kaznene politike u kontekstu odnosa tužilaštva i sudova.
- ✓ Izvještaji bi trebalo da sadrže spisak počinioca krivičnih djela, koja mogu biti od opšteg društvenog interesa, ali i počinitelja recidivista za koje postoji osnovana sumnja da će opet izvršiti krivično djelo (npr.

krivično djelo silovanja, krivično djelo nasilja u porodici, krivično djelo seksualnog nasilja nad djecom).

Preporuke koje se odnose na izgradnju odnosa, saradnja i rezultati te saradnje:

- ✓ Izvještaj bi trebalo da sadrži osvrt na saradnju i rezultate te saradnje (pozitivni i negativni primjeri iz prakse) sa VSTS BiH, drugim tužilaštvima u BiH, nadležnim ministarstvima unutrašnjih poslova i ministarstvima pravde na svim nivoima organizovanja u BiH, drugim nadležnim institucijama vlasti i bezbjednosnim agencijama, organizacijama civilnog društva, profesionalnim udruženjima iz sektora pravde, medijima, akademskom zajednicom.
- ✓ Izvještaji bi trebalo da budu prezentovani javnosti na različite načine (putem medija, konkretnih aktivnosti u lokalnim zajednicama, tribina, biblioteka, simulacija suđenja u školama i na fakultetima). Nevladin sektor bi trebalo da ima važnu ulogu u približavanju rada tužilaštva javnosti izdvajanjem onih dijelova godišnjih izvještaja, koji su značajni za njihovo djelovanje, te njihovo objavljivanje na zvaničnim sajtovima ili predstavljanje dijelova izvještaja na redovnim aktivnostima organizacija, putem organizovanja javnih skupova (tematskih sastanaka, javnih tribina).
- ✓ Potrebno je uspostaviti partnerski odnos medija i tužilaštava i omogućiti medijima pristup informacijama o radu ovih pravosudnih institucija. Na ovaj način bi se umanjila „manipulacija“ u komunikaciji tužilaštava i medija, uz trenutni primat ličnih interesa i želje za ličnom promocijom u odnosu na opšte društvene interese i potrebe.
- ✓ Tužilaštva i opšte posmatrano pravosuđe u cjelini, moraju biti više „osjetljivi“ na probleme građana, moraju biti dio rješenja tih problema, čime će se povećati povjerenje građana u ove institucije.
- ✓ Godišnji izvještaji bi trebalo da budu pisani i objavljivani u propisanom vremenskom periodu, kako bi opšta i stručna javnost imala

na raspolaganju neophodne podatke o ostvarenom učinku tužilaštava. Na ovaj način rad ovih institucija će biti transparentniji, što će ojačati povjerenje u njihov rad.

Preporuke koje se odnose na osposobljavanje osoblja:

- ✓ Tužilaštva uglavnom nemaju potrebne resurse za pisanje i prezentovanje godišnjih izvještaja, koji bi zadovoljili interese opšte javnosti. Stoga bi trebalo edukovati stručno lice, koje bi steklo vještinu pisanja i prezentovanja godišnjih izvještaja.

Preporuke koje se odnose na tehničko osposobljavanje:

- ✓ Potrebno je tehnički unaprijediti i dopuniti TCMS uvažavajući iskazanu potrebu za uvođenje novih „alata“ statističkih pokazatelja i evidencija za područja opština iz stvarne nadležnosti tužilaštava, a prema iskazanoj potrebi izvještavanja tužilaštava prema interesima opšte javnosti.

Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj je nepolitičko, nezavisno, nevladino i neprofitabilno udruženje građana, koje je registrovano 10. maja 1996. godine kod nadležnog Osnovnog suda u Bijeljini. Od svog osnivanja ova nevladina

organizacija je posvećena promociji, zaštiti i monitoring stanja ljudskih prava u Republici Srpskoj, Bosni i Hercegovini i regionu. Glavni ciljevi Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srpskoj su: sistematsko praćenje stanja ljudskih prava u Republici Srpskoj, Bosni i Hercegovini i regiji; uspostavljanje baze podataka o kršenju ljudskih prava; predlaganje konkretnih mjera za poboljšanje stanja ljudskih prava; pružanje stručne i konkretne pomoći žrtvama kršenja ljudskih prava; uspostava saradnje sa svim zainteresovanim stranama koje nastoje da poboljšaju stanja ljudskih prava.

Adresa: Račanska 31, 76 300 Bijeljina,
Telefon: 055419274 ,055 210 851,
helcomm@teol.net, www.helcommrs.org

Udruženje građana Centar informativno-pravne pomoći Zvornik, sa sjedištem u Zvorniku, je registrovano u sudu u Bijeljini 5. marta 1998. godine i od tada radi u skladu sa svojom misijom i vizijom. Centar informativno - pravne pomoći Zvornik,

djeluje u Bosni i Hercegovini na stvaranju uslova za zaštitu i promociju ljudskih prava i sloboda. Uporedo sa promocijom, vršimo i edukaciju organa vlasti i građana o pravima i slobodama, monitoring rada organa vlasti, javnim zastupanem, radimo na izradi domaće pravne regulative i njene primjene od strane organa vlasti, izradi i izdavanju informativno-analitičkog materijala čime doprinosimo jačanju pravne države.

Adresa: Vuka Karadžića 118 ,75 400 Zvornik,
Tel./fax: 056 210 412 , Mob.: 065 520 338,
cipp@teol.net , www.cipp-zv.org

